

Τάρικ Άλι, *Η Σύγκρουση των Φονταμενταλισμών – Σταυροφορίες, Τζιχάντ και νεωτερικότητα*, εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 2003

Οι κινέζοι θεωρούσαν δυστυχία να γεννηθείς σε ενδιαφέροντες καιρούς. Ο Πούσκιν, αντίθετα, στους αθάνατους στίχους του *Ευγένιου Ονιέγκιν* που ο Λένιν αγαπούσε να επαναλαμβάνει, έλεγε

*Ευτυχισμένοι είναι όσοι έζησαν
σ' αυτό τον κόσμο τις στιγμές όπου
άλλαξε η μοίρα του...*

Οι καιροί μας είναι καιροί της κατάρας και της πολεμικής φρίκης. Εποχή που ο μικρονοϊκός Νέρωνας του Λευκού Οίκου πυρπολεί με τον χωρίς τέλος τρομοκρατικό πόλεμό του σήμερα το Ιράκ, χτες το Αφγανιστάν, αύριο κάποια άλλη από τις 64 χώρες που συγκροτούν κατά την παράκρουσή του τον «Άξονα του Κακού». Ζούμε όμως και στην εποχή που οι καταπιεσμένοι κατεβαίνουν στους δρόμους για να αλλάξουν τη μοίρα τους: το ποτάμι που ξεκίνησε στο Σιάτλ το 1999 και κατέκλυσε τον κόσμο, η γενιά του νεαρού μάρτυρα Κάρλο Τζουλιάνι που έχυσε το αίμα της στην Τζένοβα των καραμπινιέρων και της εξέγερσης, ξεχύθηκε στις λαοθάλασσες των αντιπολεμικών διαδηλώσεων από το Λος Άντζελες, το Σαν Φραντσίσκο και τη Νέα Υόρκη στο Λονδίνο, τη Μαδρίτη, τη Ρώμη, την Αθήνα, το Κάιρο, τη Σανάα, την Τζακάρα και το Σίδ-

νεϊ, από τη Σκανδιναβία στην Ανταρκτική. Τίποτα δεν μπορεί να είναι πια ίδιο.

Να συλλάβεις την εποχή σε έννοιες, αυτό είναι το έργο της φιλοσοφίας, έλεγε ο Χέγκελ. Το να συλλάβεις όμως το Παρόν ως Ιστορία και να το κάνεις οδηγό στη δράση για την ανατροπή των τυράννων που καταδυναστεύουν το παρόν, αυτό είναι το συλλογικό έργο της απελευθέρωσης.

Το βιβλίο του Τάρικ Άλι για τη «*Σύγκρουση των Φονταμενταλισμών*» αποτελεί προσφορά σ' αυτό το έργο.

Οι καιροί αυτοί της δυστυχίας και της αφύπνισης, ιδιαίτερα το συνεχιζόμενο δράμα από τις 11/9 στις 9/4, από τους Δίδυμους Πύργους που σωριάζονταν ερείπια στα ερείπια της ηρωικής Βασόρας και της Βαγδάτης, από το Ground Zero του World Trade Center στα λεηλατημένα μουσεία και τις πυρπολημένες βιβλιοθήκες της πρωτεύουσας του αραβικού πολιτισμού, το Παρόν αυτό της βαρβαρότητας των νέων Καισάρων και της αντίστασης των λαών ζει στην Ιστορία. Δεν αφήνεται να χαθεί στις πλαστές εντυπώσεις της καθημερινότητας που κατασκευάζουν τα διάφορα CNN, Fox κι άλλα μαζικά μέσα της τηλε-δικτατορίας.

Ο Τάρικ Άλι είναι προσεκτικός και κριτικός παρατηρητής του παρόντος, από τη μόνη σκοπιά που μπορεί κανείς να είναι

κριτικός κι αντικειμενικός, τη σκοπιά της ενεργού συμμετοχής στη συλλογική πάλη κατά της βαρβαρότητας που μας απειλεί. Η γραφή του δεν ξεχωρίζει από τη δράση του, αυτή που στην αδιάκοπη πορεία της τον έφερε από τις πρώτες γραμμές του αντιπολεμικού αγώνα ενάντια στον πόλεμο στο Βιετνάμ στις πρώτες γραμμές του αγώνα ενάντια στον πόλεμο στο Αφγανιστάν και το Ιράκ.

Το παρόν δεν μπορεί να σωθεί από τη φενάκη των κατευθυνόμενων ΜΜΕ χωρίς να συλληφθεί σαν Ιστορία, στο βάθος και την προοπτική του. Κι αυτό ακριβώς επιχειρείται στο παρόν βιβλίο. Μονάχα σ' αυτή την κατεύθυνση, η Ιστορία θα πάψει να γράφεται από τους μέχρι τώρα Νικητές.

Κινητοποιώντας την ίδια την Ιστορία, ο Τάριχ Αλι ανατρέπει το χρεοκοπημένο σχήμα του Σάμιουελ Χάντιγκτον για τη «Σύγκρουση των Πολιτισμών». Όπως ήδη ο τίτλος υπαινίσσεται και το βιβλίο φωτίζει, το ίδιο το σκιάχτρο του ισλαμικού φονταμενταλισμού, που η Δύση υψώνει, είναι δικό της δημιούργημα, αλλά και δικός της μύθος-φαντασίωση, όπου το θύμα, κι όχι ο δολοφόνος, επιστρέφει στον τόπο του εγκλήματος σαν εφιάλτης.

Ό,τι ονομάστηκε «φονταμενταλισμός» στον αραβικό και ισλαμικό κόσμο είναι σε μεγάλο βαθμό, όπως δείχνει ο Άλι, γέννημα της ιμπεριαλιστικής επέμβασης κι αποικιοποίησης και, προπαντός σήμερα, προϊόν της απουσίας μιας πειστικής εναλλακτικής λύσης σε συνθήκες καθολικού νεοφιλελευθερισμού και· καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, προπαντός μετά την πολιτική εξάντληση και κατάρρευση του εκκοσμιευμένου ριζοσπαστικού εθνικισμού και του σταλινισμού.

Είναι όμως απαραίτητο να γίνει διάκριση ανάμεσα στο φονταμενταλισμό των κα-

ταπιεσμένων, που συχνά δεν είναι παρά έκφραση πολιτικής απελπισίας, και στο φονταμενταλισμό των καταπιεστών, και μάλιστα της ίδιας της Αμερικανικής Αυτοκρατορίας. Οι λεγόμενοι «νεοσυντηρητικοί» τύπου Περλ, Γούλφοβιτς, Ράμσφελντ κ.ά., γύρω από τον Μπους τον Μικρό, είναι ένα υπερχοταδιστικό κράμα σκληροπυρηνικών της χριστιανικής Δεξιάς σε συμμαχία με την πιο δεξιά πτέρυγα του σιωνισμού. Δεν υπάρχει πιο φονταμενταλιστική δύναμη στον κόσμο σήμερα από την ίδια την ιμπεριαλιστική Αμερική.

Ο φονταμενταλισμός δεν είναι ασυμβίβαστος με την ίδια την εκκοσμίκευση. Το κύριο ζήτημα για τον φονταμενταλιστή δεν είναι τόσο η ύπαρξη κι η θέληση του Θεού, όσο η ύπαρξη κι η απειλή του Διαβόλου. Και δεν υπάρχει χειρότερος δαίμονας από εκείνον που κατασκευάζεται στα εργαστήρια της CIA στο Langley, Virginia, στα υπόγεια της Σκότλαντ Γιαρντ ή στα μαγειρεία της Αντιτρομοκρατικής στη ΓΑΔΑ.

Ο ίδιος ο Τάριχ Αλι αποφεύγει τη δαιμονοποίηση του Άλλου, της ίδιας της Δύσης. Αποφεύγει και καυτηριάζει αυτό που ονομάζει «αντιιμπεριαλισμό των ηλιθίων», παραφράζοντας τον ορισμό που είχε δώσει ο Μπέμπελ στον αντισημιτισμό σαν το «σοσιαλισμό των ηλιθίων». Δεν χαρίζεται σε τίποτα στον αντιδραστικό σκοταδισμό των ισλαμιστών.

Στο βιβλίο του υπάρχει ένας πυκνός αναστοχασμός τού ιστορικού Ισλάμ από τις απαρχές του μέχρι τις μέρες μας, που γίνεται με το αδογμάτιστο πνεύμα της ριζοσπαστικής διεθνοιστικής Αριστεράς, με χιούμορ και με το ταλέντο του ανατολίτη παραμυθά που ξέρει να σαγηνεύει με τα θαύματα μιας Ανατολής χωρίς οριενταλισμό. Μέσα από την ποίηση, την τέχνη του λόγου, την ιστορική αφήγηση των εθνικοαπελευθερω-

τικών τους αγώνων, παίρνουν το λόγο εκείνοι που τους αρνούνται το λόγο: οι «δαίμονες» του Ράμσφελντ και του Μπους, οι καταπιεσμένοι της αραβικής Ανατολής, της Κεντρικής Ασίας και του ισλαμικού κόσμου. Μαζί κι οι μαρτυρικές μάζες της ινδικής υποηπείρου που ο διαμελισμός της από τους βρετανούς αποικιοκράτες όταν αποχωρούσαν, η Διχοτόμηση το 1947 στη βάση θρησκευτικών διαχωριστικών γραμμών, πληρώθηκε και πληρώνεται με ποτάμια αίματος μέχρι τις μέρες μας κι οι συνέπειές της απειλούν σήμερα και με τον πυρηνικό εφιάλτη. Αναμφίβολα, οι σελίδες που αφιερώνει ο Τάριχ Άλι στη γενέτειρά του, στο Πακιστάν, την Ινδία, το Μπαγκλαντές, το Κασμίρ, είναι από τις πιο συγκλονιστικές όλου του έργου.

Ο Τάριχ Άλι δεν αντιπαράθετει εξωτερικά το θρησκευτικό και πολιτικό Ισλάμ στην εκκοσμιευμένη Δύση. Σκιαγραφεί την αναζήτηση μιας εκκοσμίκευσης ως χειραφέτησης από σκοταδιστικά και ιμπεριαλιστικά δεσμά, που θα διασώσει ταυτόχρονα το πολιτισμικό πλεόνασμα που προσφέρει στον πανανθρώπινο πολιτισμό η ισλαμική κληρονομιά: τους δικούς της παραμυθένιους κόσμους της Σεχραζάτ, το δικό της ερωτισμό και τα οράματα των Σούφι, τη λάμψη της Κόρντομπα, το χαμένο παράδεισο της αλ Ανταλούς, εκεί όπου άραβες κι εβραίοι για πρώτη φορά αδελφωμένοι άνοιγαν νέους δρόμους στη νεωτερικότητα. Αβικέννας, Αβερρόης, Αβικεμπρών ή Σλομό ιμπν Γκαμπιρόλ, Μαΐμονίδης μαρτυ-

ρούν για έναν κοινό πολιτισμό που κανένας χασάτης Σαρόν δεν μπορεί να εξαφανίσει από την Ιστορία θάβοντάς τον στα ερείπια της Ραμάλα και της Τζενίν. Αυτή η κοινή κληρονομιά είναι και η προσδοκία ενός κοινού μέλλοντος στη λεύτερη Παλαιστίνη, που κανένας «οδικός χάρτης» του Μπους του Μικρού δεν θα μπορέσει να κομματιάσει σε Μπαντουστάν στο έλεος του σιωνιστικού απαρχαίντ.

Το βιβλίο αυτό είναι όσο ποτέ επίκαιρο. Σαν επίλογός του καταγγέλλεται ο πόλεμος κι η κατοχή του Ιράκ, η ιμπεριαλιστική απόπειρα να ξαναγίνει αποικία αυτή τη φορά της Αμερικανικής Αυτοκρατορίας.

Οι νεοσυντηρητικοί κόκορες γύρω από το Πεντάγωνο και το Λευκό Οίκο αγνοούν την προειδοποίηση που είχε δώσει ο πρεσβευτής του Αντίοχου του Επιφανούς στον Σκιπίωνα τον Αφρικανό, όταν οι ρωμαϊκές στρατιές περνούσαν στην Ασία: «Μια Αυτοκρατορία οικοδομείται κατακτώντας το ένα κομμάτι μετά το άλλο. Διατηρείται, όμως, μονάχα σαν σύνολο». Και σαν σύνολο η Αυτοκρατορία τους έχει πηλίνα πόδια. Τα τελευταία λόγια του βιβλίου του Τάριχ Άλι θυμίζουν το σύνθημα του αντιπολεμικού συλλαλητηρίου στο Σαν Φραντσίσκο: *Neither their war nor their peace! Δεν θέλουμε ούτε τον πόλεμό τους ούτε την ειρήνη τους!* Ο Μπους στη Βαβυλώνα ήδη βλέπει στον τοίχο τη γραφή των επερχομένων: Μανέ, Θεκέλ, Φαρές – *Ιντιφάντα σε όλη τη γη!*

Σάββας Μιχαήλ